

Kommunstyrelsen

Telefon
0141-22 5155
Mobiltelefon
072-701 71 70
Telefax

e-postadress
lena.henricson@motala.se

Diarienummer 18/KS 0106

Strategi/Program för inkludering och social sammanhållning 2019-2027

Sammanfattning

Förslaget till strategi behöver en ny benämning, anpassad till kommunens lednings- och styrningssystem LedMot och till sitt innehåll. I denna skrivelse och i den fortsatta processen fram till antagande kommer dokumentet därför att omnämnas som ”Program för inkludering och social sammanhållning”.

Föreslaget till program avser insatser för ekonomisk och social utveckling i områden med socioekonomiska utmaningar i Motala. Programmet ska utgöra vägledning i ett långsiktigt och sektorsövergripande arbete i kommunen.

I förslaget organiseras det strategiska arbetet under kommunstyrelsen med processledning inom kommunledningsförvaltningen. Ett internt och tvärsektorieellt forum bildas utifrån fem utvecklingsområden med en nära och formaliserad samverkan med externa aktörer. Ett långsiktigt samarbete inleds med den statliga myndigheten Delegationen mot segregation som erbjuder kunskapsstöd och som också har till uppgift att fördela statsbidrag.

Arbetet behöver en stark politisk förankring i kommunstyrelsen men också i övriga berörda nämnder. I programmet föreslås att kommunstyrelsen tillsätter en politisk arbetsgrupp med representation från berörda nämnder.

Föreliggande program har utarbetats på kommunledningsförvaltningen i kontakt med nyckelpersoner inom socialförvaltningen och bildningsförvaltningen. Två fokusgrupper har genomförts i början av processen med sammanlagt 17 särskilt inbjudna modersmålslärare i kommunen. Syftet var att ta tillvara deras unika erfarenheter av integration och inkludering. Några mycket samstämmiga synpunkter som kom fram i fokusgruppsintervjuerna har lyfts in i strategin från den sammanställning av samtalen som i övrigt betraktas som ett

arbetsmaterial. Sammanställningen bedöms värdefull i kommande arbete med att omsätta strategin i en plan för åtgärder.

Förslaget till program har varit på remiss och svar har lämnats av bildningsnämnden, kommunstyrelsen, plan- och miljönämnden, socialnämnden samt tekniska nämnden. Inkomna remissvar föranleder två ändringar i dokumentet. Det finns, enligt inledningen ovan, anledning att ändra benämningen på det här föreslagna dokumentet, som till sitt innehåll och enligt kommunens lednings- och styrningssystem, LedMot, är att betrakta som ett program snarare än en strategi. Detta föranleder även vissa redaktionella ändringar i texten. Det finns också anledning att ändra innehållet under rubriken ”Vision för Motalas utveckling”. Avsnittet behöver omarbetas för att vara giltigt över mandatperioderna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut:

1. En politisk arbetsgrupp inrättas under ledning av kommunstyrelsen med två representanter vardera från kommunstyrelsen, bildningsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden samt tekniska servicenämnden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktiges beslut:

2. Program för inkludering och social sammanhållning 2019-2027 antas.

Bakgrund

Betydelsen av social sammanhållning har fått allt större uppmärksamhet i takt med en utveckling mot ökade klyftor i samhället, svårigheter för många nyanlända att få ett arbete och etablera sig i det svenska samhället och en ökad segregation. Inom stora delar av kommunens verksamheter bedrivs sedan lång tid tillbaka ett arbete i syfte att förbättra livsvillkoren för socioekonomiskt utsatta grupper och för att utjämna socioekonomiska skillnader. Det finns i detta arbete en omfattande lokal samverkan med civilsamhället, med föreningsliv, näringsliv, samfund m fl, men det saknas ett politiskt styrdokument som kan utgöra plattform och färdriktning för arbetet.

Statlig satsning på arbete för att minska och motverka segregation

I april 2018 presenterade den nya myndigheten, Delegationen mot segregation, den statliga satsningen på ett långsiktigt, kunskapsbaserat och sektorsövergripande arbete för att minska och motverka segregation, med hänvisning till regeringens reformprogram samt strategi för minskad segregation 2017-2025. Med satsningen följer möjligheten att söka ekonomiskt stöd för 32 kommuner, däribland Motala, som kännetecknas av stora utmaningar när det gäller lågt valdeltagande, hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och låg sysselsättningsgrad. Regeringen pekar ut fem prioriterade områden för insatser. Dessa områden har lyfts in i och utvecklats i dokumentet.

Ett långsiktigt arbete för att minska och motverka segregation har under hösten 2018 påbörjats i kommunen med stöd av Delegationen mot segregation. Arbetet ska utgå från en kartläggning

av Motala utifrån ett segregationsperspektiv. Utifrån en analys av lokala förhållanden ska insatser läggas fast i en plan.

Remiss

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 9 juli att remittera förslaget Strategi för inkludering och social sammanhållning till bildningsnämnden, plan- och miljönämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, personalnämnden, kommunstyrelsen, Bostadsstiftelsen Platen, Tillväxt Motala, Motala Idrottsråd, Polisen, Arbetsförmedlingen, Motala och Borensbergs församlingar, Region Östergötland och Lantbrukarnas Riksförbund Motala kommungrupp. Synpunkter på förslaget skulle vara inne senast den 20 september. Svar på remissen har lämnats av bildningsnämnden, kommunstyrelsen, plan- och miljönämnden, socialnämnden samt tekniska nämnden

Remissinstansernas synpunkter på förslaget

Bildningsnämnden

Bildningsnämnden anser i sitt yttrande att programmet är en bra grund för ett sektorsövergripande långsiktigt arbete som berör alla delar av samhället och att såväl mål som fokusområden är viktiga områden för bildningsnämnden. Inriktningen att ta tillvara kunskap och erfarenhet hos kommunens invånare och att involvera dem i arbetet anses av bildningsnämnden vara utmanande, viktigt och spännande.

Bildningsnämnden uppfattar organisationen av arbetet, med ansvar under kommunstyrelsen, som ändamålsenlig. En beredning med representation från samtliga nämnder uppfattas av bildningsnämnden som viktig i sammanhanget.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen konstaterar att programmet är i samklang med vision och politiska prioriteringar för mandatperioden 2014-2018 och beslutar tillstyrka förslaget så som det presenteras i remissen.

Kommentar: Avsnittet "Vision för Motalas utveckling" behöver arbetas om och texten anpassas till att dokumentet ska gälla över flera mandatperioder.

Plan- och miljönämnden

Plan- och miljönämnden har inget att erinra mot remissen.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden tycker det är positivt att ett långsiktigt arbete för inkludering och social sammanhållning inleds och att det får genomslag i verksamheten. Vidare anser man att en stark politisk förankring kan ske genom den beredning med representation från samtliga nämnder som är föreslagen i programmet. Tekniska nämnden anser programmet vara bra i sin helhet och att det är upp till den strategiska arbetsgrupp som utsetts och en kommande politisk beredning att arbeta vidare utifrån programmet.

Socialnämnden

Socialnämnden anser att programmet är otydligt och ostrukturerat och saknar konkreta mål, strategier eller åtgärder och att det därför blir svårt att använda den som vägledning i arbetet för inkludering och sammanhållning.

Kommentar: Socialnämndens yttrande fäster uppmärksamhet på dokumentets rubrik i relation till innehåll. Synpunkterna har föranlett en närmare granskning av vad som karakteriserar olika styrdokument och hur de ska benämnas enligt kommunens lednings- och styrningssystem LedMot. Det finns anledning att ändra benämningen på det här föreslagna dokumentet, som till sitt innehåll är att betrakta som ett *program* snarare än en strategi. Detta föranleder även vissa korrigeringar i texten. Programmet behöver kompletteras med en strategi, vilket lämpligen sker i det arbete som har inletts i syfte att minska och motverka segregationen i Motala.

Socialnämnden lämnar utöver ovanstående följande synpunkter:

Inledning

- Det anges att jämlikhet i hälsa ska främjas men bör inte all typ av jämlikhet främjas, t ex jämlikhet mellan könen?

Kommentar: Det finns påtagliga sociala skillnader i hälsa. Skillnaderna följer en gradient, där en lägre socioekonomisk situation stegvis är förenad med en sämre hälsa, vilket innebär en gradvis ökad sårbarhet för ohälsa och sjukdom vid en mer utsatt situation.¹ Hälsan påverkas av en mängd faktorer, såsom socialt stöd och gemenskap, levnadsvanor, utbildning, inkomst, arbete och försörjning men också av faktorer som boende, närmiljö, fritid, samhällsekonomi och miljö. Även aspekter som möjlighet till inflytande, delaktighet och jämlikhet påverkar hur vi mår. Ett arbete för jämlikhet i hälsa innefattar därför samtliga hälsans bestämningsfaktorer, även jämlikhet mellan könen.

- Benämningen ”försörjningsstöd” eller ”ekonomiskt bistånd” bör användas i stället för ”socialbidrag”

Kommentar: Ändras.

Visionen för Motalas utveckling

- Behöver den vara med?

Kommentar: En vision beskriver ett önskat framtida tillstånd, en målbild som till exempel anger hur vi vill att samhället – i det här fallet vår kommun – ska utvecklas. Ett arbete för inkludering och social sammanhållning bör ske i samklang med kommunens vision. Ett dilemma är att kommunens vision är en politisk viljeyttring som kan förändras vid ny mandatperiod beroende på utfallet vid val vart fjärde år. Då arbetet inkludering och social sammanhållning behöver sträcka sig över betydligt längre tid behöver avsnittet därför omarbetas.

Etablering på arbetsmarknaden

- I dokumentet anges att den viktigaste faktorn för att minska segregationen och klyftor är att människor har ett jobb att gå till och egen försörjning. Inte någonstans i dokumentet nämns gemensamt språk som strategiskt område eller som mål vilket är motsägelsefullt. Bör målet vara ökad sysselsättning och lägre långtidsarbetslöshet?

Kommentar: Ett av målen är egen försörjning och ett av fokusområdena *Etablering på arbetsmarknaden*. Ett gemensamt språk kan gynnas inom samtliga fokusområden.

¹ Östgötakommissionen för folkhälsa; Slutrapport 2015

Demokrati och civilsamhälle

- Vem ska ansvara för informationen om det svenska samhället – kommunen?

Kommentar: Det finns ingen specifik aktör som ansvarar för att alla nyanlända får en allsidig och korrekt information om det svenska samhället, ansvaret är delat. Skolan har en stor möjlighet att informera unga och inom SFI ges idag information till vuxna men inte i tillräcklig omfattning då lärarnas primära uppgift är att lära ut svenska språket. Mer behöver göras men det saknas resurser på detta område vilket har uppmärksammats i det långsiktiga arbetet mot segregation som har inletts under 2018.

Brottslighet

- På vilket sätt ska stort fokus läggas på föräldrar som samhällets viktigaste resurs? Varför ska inte något fokus läggas på barnen?

Kommentar: Föräldrar är de som har den största möjligheten att genom en bra fostran påverka sina barn till en god självkontroll och främja en god social utveckling. Samhället kan stödja och underlätta för föräldrar (och andra vårdnadshavare) i deras fostrande roll, till exempel genom föräldrastödsutbildningar.

- Det anges att ett systematiskt arbete behöver säkerställas när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Detta arbetar socialförvaltningen redan aktivt med.

Kommentar: Det är känt att socialtjänsten arbetar bra med dessa frågor men mer behöver göras och fler aktörer involveras, i synnerhet i det förebyggande arbetet.

Inriktning

- Samtidigt som det anges att tidiga insatser i livet ökar möjligheten till goda livsvillkor i vuxen ålder anges att stort fokus ska läggas på föräldrarna och att många föräldrar behöver stöd i sin fostrande roll. Det kan uppfattas som motsägelsefullt.

Kommentar: God omsorg, anknytning och trygghet under barnets uppväxt är beroende av föräldrars förmåga. Tidiga insatser i livet kan vara stöd till föräldrar i början av föräldraskapet. Sådant stöd tillhandahåller samhället redan innan barnet är fött genom landstingens/regionernas mödravård.

Organisation

- Vad menas med att en formaliserad samverkan med fördel kan läggas fast i överenskommelser och handslag? En myndighets beslut och överenskommelser ska väl dokumenteras och diarieföras?

Kommentar: En överenskommelse bygger per definition på att en eller flera parter kommer överens om något – i det här fallet förordas formaliserade samverkansöverenskommelser. En överenskommelse om samverkan läggs ofta fast i ett dokument där det framgår vad parterna åtar sig att göra – ett IOP-avtal (Idéburet offentligt partnerskap) är ett bra exempel på detta. Ett politiskt beslut och diarieföring bekräftar denna typ av överenskommelser.

Finansiering

Koppling till resultatmål

Arbetet mot segregation berör de flesta resultatmål, direkt eller indirekt.

Uppföljning/återrapportering

Arbetet för inkludering och social sammanhållning behöver en stark politisk förankring och behöver därför fortlöpande avrapporteras i kommunstyrelsen och i berörda nämnder.

Peter Ingesson
Kommundirektör

Theres Sandstedt Johanson
Tf. Samhällsbyggnadschef

Bilaga: Program för inkludering och social sammanhållning 2019-2027

Beslutsexpediering

Bildningsnämnden, Samhällsbyggnadsnämnden, Socialnämnden, Tekniska servicenämnden

Godkänt av: Theres Sandstedt Johanson
Titel: Förvaltningschef
Datum: 2018-12-03

Godkänt av: Peter Ingesson
Titel: Kommundirektör
Datum: 2018-12-04